

Zmoglјivosti zdravstva

Kljub povečanju v zadnjih letih je v Sloveniji število zdravnikov še vedno nizko. Po ocenah na osnovi potreb, ki so jih v letu 2010 javni zdravstveni zavodi sporočili Zdravniški zbornici Slovenije, v Sloveniji primanjkuje okoli 500 zdravnikov. V letu 2009 se je število zaposlenih zdravnikov povečalo za 45 (v letu 2008 za 40) in doseglo 4915; na 100.000 prebivalcev pa jih je bilo 240,7 (2008: 238,8). V povprečju EU je bilo v letu 2008 zaposlenih 323,7 zdravnikov na 100.000 prebivalcev, Slovenija pa se še naprej uvršča skoraj na rep držav EU (manj zdravnikov imata le Poljska in Romunija). V obdobju 2000–2008 smo zaostanek za povprečjem EU celo nekoliko povečali. V letu 2010 so bili sprejeti nekateri ukrepi za povečanje priliva tujih zdravnikov³⁴⁸ in povečan vpis na medicinski fakulteti³⁴⁹, pozitiven učinek pa bo verjetno imel tudi visok dvig plač zdravnikov v javnem sektorju v zadnjih letih.

Slovenija najbolj zaostaja po številu splošnih zdravnikov. V letu 2009 se je kazalnik števila splošnih zdravnikov na 100.000 prebivalcev sicer povečal bolj kot v preteklih letih in dosegel 54,3 (2008: 50,0), povprečje EU pa je znašalo 85,6. Splošnih zdravnikov v Sloveniji še vedno primanjkuje, predvsem je problematična ustrežna regionalna pokritost in zagotavljanje nekaterih storitev. S prednostnim financiranjem dodatnih timov splošnih zdravnikov ter otroških in šolskih dispanzerjev za območja s podpovprečno preskrbljenostjo so bili v zadnjih treh letih doseženi minimalni standardi. Pomen zadostne preskrbljenosti zdravstvenega sistema s splošnimi zdravniki je čedalje bolj v ospredju, ne le zaradi zagotavljanja enakosti v dostopu do zdravstvenih storitev, temveč tudi zaradi prizadevanj za večjo stroškovno učinkovitost zdravstvenega sistema. Tako se zaradi nižjih stroškov določene storitve prenašajo s sekundarne na primarno raven; dobra dostopnost do splošnega zdravnika lahko prepreči urgentna stanja, katerih obravnava je bistveno dražja; čedalje bolj pa je poudarjena tudi vloga splošnih zdravnikov kot vratarjev, ki zmanjšujejo obravnave v stroškovno bolj zahtevnih specialističnih ambulantah. Hkrati se obremenitev splošnih zdravnikov povečuje tudi zaradi vse večjega števila kroničnih bolnikov, demografskih sprememb in večjih pričakovanj bolnikov. Med kazalniki, ki odražajo zmožnost primarne ravni, da prevzame navedene večje obremenitve, je tudi delež splošnih zdravnikov glede na specialiste. Slovenija tudi po tem kazalniku zaostaja za povprečjem EU: v skupnem številu vseh zdravnikov znaša v Sloveniji delež splošnih zdravnikov 20,8 %, v EU pa v povprečju 25,0%. Na splošno pa je v skoraj vseh državah EU v preteklem desetletju hitreje naraščalo število specialistov, delež splošnih zdravnikov pa se je zmanjšal. Za zapolnitev vrzeli v pomanjkanju splošnih zdravnikov v večini držav sprejemajo ukrepe, ki bi pritegnili diplomante medicine v poklic splošnega zdravnika (spremembe v financiranju, nefinančne spodbude), hkrati pa več pristojnosti na primarni ravni prevzemajo diplomirane medicinske sestre. Tudi v Sloveniji so bili v letu 2010 sprejeti nekateri ukrepi za okrepitev primarne zdravstvene dejavnosti in razbremenitev splošnih zdravnikov: (i) uvedba 40 novih učno-mentorskih ambulant, v katerih bodo specializanti splošne medicine že lahko vpisovali svoje bolnike; (ii) uvedba 40 referenčnih ambulant v katerih bodo večje pristojnosti (zlasti pri vodenju kroničnih bolnikov) prevzele diplomirane medicinske sestre in (iii) dodatna sredstva za širitve na primarni ravni.³⁵⁰

³⁴⁸ Sprejet je bil nov Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist (Ur.l. RS, št. [107/2010](#)), ki skrajšuje postopek za priznavanje kvalifikacije pridobljene v eni izmed držav, ki ni članica EU; EGS, ali Švicarske konfederacije.

³⁴⁹ Dogovorjeno je povečanje vpisa na medicinskih fakultetah v Ljubljani in Mariboru v letu 2011/12 za dodatnih 30 študijskih mest. Po številu diplomatov medicine na 100.000 prebivalcev zaostajamo za povprečjem OECD. V letu 2009 je diplomiralo 162 zdravnikov oziroma 7,9 diplomatov na 100.000 prebivalcev. V povprečju OECD je v letu 2007 ta kazalnik znašal 9,9; v nekaterih državah pa je bistveno višji (Danska 21,7; Avstrija 19,4; Irska 16,5).

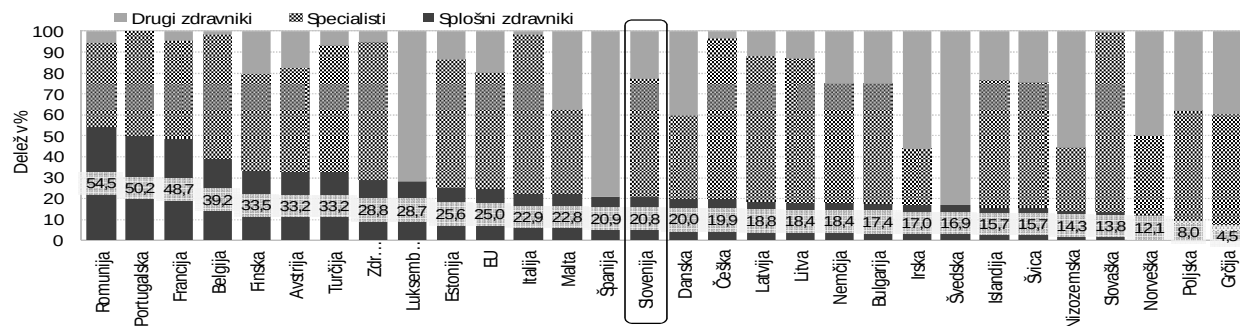
³⁵⁰ Skupno je za navedene ukrepe zagotovljeno v letu 2011 dodatnih 5,2 mio EUR na letni ravni.

Tabela: Človeški viri v zdravstvenem sistemu v Sloveniji¹ in članicah EU

	Zaposleni zdravniki na 100.000 prebivalcev			Splošni zdravniki na 100.000 prebivalcev		Zaposleni zobozdravniki na 100.000 prebivalcev	Zaposlene medicinske sestre na 100.000 prebivalcev		Razmerje med medicinskimi sestrami in zdravniki
	2000	2007	2008	2000	² 2008	⁴ 2008	⁴ 2000	2008	⁵ 2008
EU-27	293,6	323,5	323,7	83,4	85,6	62,6	695,3	775,2	2,6
Avstrija	384,9	452,5	458,5	134,6	153,0	54,4	728,6	774,0	2,0
Belgija	385,0	401,6	293,2	175,1	117,0	71,9	583,8	659,5	2,2
Bolgarija	337,8	365,3	361,3	np	65,2	82,7	437,0	466,5	1,3
Ciper	258,0	271,5	285,6	37,4	np	93,2	422,5	436,0	1,5
Češka	337,1	354,6	352,7	51,2	71,0	66,6	805,7	774,0	2,2
Danska	290,5	341,0	np	71,9	68,4	83,8	1257,0	1459,3	4,6
Estonija	327,0	326,7	335,0	88,2	105,3	92,3	623,1	670,0	2,0
Finska	249,7	268,3	271,4	37,7	103,0	78,0	1436,0	1547,0	5,7
Francija	327,2	335,0	334,0	161,1	163,0	67,8	688,6	798,9	2,4
Grčija	432,3	556,0	602,0	27,7	27,2	130,8	309,0	364,0	0,6
Irska	222,7	302,8	311,2	48,0	54,2	61,37	1400,5	1615,0	5,0
Italija	416,3	363,5	412,5	83,0	79,0	47,7	np	700,4	1,9
Latvija	288,4	304,5	311,3	40,6	58,0	67,0	479,0	553,2	1,8
Litva	364,0	372,8	370,6	51,9	68,3	65,9	805,3	735,2	2,0
Luksemburg	213,7	282,1	np	74,3	82,0	78,8	863,8	1571,5	4,5
Madžarska	268,5	280,6	309,3	66,0	65,4	50,5	579,2	632,0	2,0
Malta	np	np	303,9	np	77,7	43,8	np	678,3	2,0
Nemčija	325,8	350,5	356,2	106,6	99,2	77,4	939,7	781,2	3,1
Nizozemska	np	np	np	45,5	54,0	50,0	np	np	np
Poljska	222,3	219,1	216,1	8,0	17,4	34,2	553,2	577,0	2,7
Portugalska	263,5	np	np	44,2	np	66,8	353,2	np	1,4
Romunija	192,8	212,3	221,5	np	80,6	55,1	530,1	639,6	2,9
Slovaška	323,9	300,0	np	43,2	36,3	49,9	750,7	631,6	2,0
Slovenija¹	215,0	239,5	238,8	45,7	50,0	59,8	685,0	794,0	3,3
Španija	331,8	368,3	352,2	np	84,0	56,4	658,2	815,8	2,3
Švedska	307,8	356,6	360,0	52,8	60,2	82,7	1031,0	1155,0	3,2
Zdr. kraljestvo	196,2	249,5	257,7	71,1	78,8	50,9	916,0	1005,0	3,9

Viri: Eurostat; OECD Health Data 2010, WHO HFA-DB. Vir za povprečja EU-27 za zdravnike, splošne zdravnike, zobozdravnike in sestre je WHO HFA-DB (metodologije poročanja podatkov so bile za navedene kategorije v letu 2007 za Eurostat, WHO in OECD poenotene). Vir za povprečje EU za razmerje med medicinskimi sestrami in zdravniki je OECD. Opombe: ¹ Za leto 2009 so kazalniki za Slovenijo navedeni v besedilu, v tabeli pa so podatki za leto 2008, ker so to zadnji razpoložljivi podatki za države EU; ² Leto 2007: BG, DK, EE, LU, ES in leto 2006: DE, RO, SK, SE; ³ Leto 2007: DK, FI, LU, SK, SE; ⁴ Leto 2007: BG, DK, ES, LU, ES; ⁵ Leto 2007: AT, BG, DK, IT, LT, LV, LU, MT, DE, PT, SK, SE

Slika: Splošni zdravniki, specialisti in drugi zdravniki, delež v skupnem številu zdravnikov, 2008

Vir: OECD Health at a glance: Europe 2010.